

AUDITORIYA MASHG'ULOTLARI JARAYONIDA JAHON TARIXINI O'QITISHNING ZAMONAVIY USULLARI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.16137969>

Eskaraev Talgat Amangeldievich

*Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti "Tarix o'qitish metodikasi"
tadqiqotchisi*

Annotatsiya

Mazkur maqolada auditoriya mashg'ulotlarida Jahon tarixini o'qitishda zamonaviy usullardan foydalanishning afzalliklari va samaradorligi tahlil qilinadi. Interfaol yondashuvlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va guruhli ishlash usullari talabalarning o'quv jarayonida faol ishtirokini ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Shuningdek, maqolada tarixiy bilimlarni chuqur o'zlashtirish uchun multimedia materiallari, virtual ekskursiyalar va onlayn platformalar yordamida ta'limni boyitish usullari keltirilgan.

Kalit so'zlar

Jahon tarixi, auditoriya mashg'ulotlari, zamonaviy usullar, interfaol metodlar, axborot texnologiyalari, guruhli ishlash, virtual ekskursiyalar, onlayn ta'lim.

Jahon tarixini o'qitish bugungi ta'lim tizimida insoniyatning madaniy va tarixiy merosini o'rganishda muhim vosita hisoblanadi. An'anaviy usullarga qo'shimcha tarzda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish, talabalar faoliyatini interaktiv shaklda tashkil etish, ularning qiziqishlarini oshirish va mavzuni puxta o'zlashtirishga xizmat qiladi.

Jahon tarixini o'qitishda interfaol usullar:

Interfaol metodlar talabalarni o'quv jarayonining faol ishtirokchisiga aylantiradi. Ushbu yondashuvlar talabalarning tarixiy jarayonlarni chuqurroq tushunishiga yordam beradi.

1. Bahs va munozaralar: Talabalar ma'lum tarixiy mavzular yuzasidan o'zaro fikr almashadi. Masalan, "Birinchi jahon urushi sabablarining iqtisodiy omillari" mavzusida bahs tashkil qilish orqali ular muammoni mustaqil o'rganadilar va fikrlarini dalillar bilan asoslaydilar.

2. Rol o'yinlari va sahnalashtirish: Talabalar tarixiy voqealarni ijodiy tarzda namoyish etadi. Masalan, tarixiy shaxslar orasida muzokaralarni jonlantirish

talabalar tasavvurini kengaytiradi va ularning ijodkorlik salohiyatini rivojlantiradi¹⁹[1].

3. Case-study (vaziyatli tahlil): Ma'lum tarixiy vaziyatni tahlil qilish talabalar tomonidan turli yondashuvlarni ko'rib chiqishga imkon beradi. Bu metod tarixiy voqealarni chuqur anglashni ta'minlaydi²⁰[2].

Axborot texnologiyalarining o'рни:

Axborot texnologiyalari o'quv jarayonini interaktivlashtirishda keng imkoniyatlar yaratadi:

1. Multimedia materiallari: Tarixiy mavzularga oid videofilmlar va interaktiv grafiklarni qo'llash orqali o'quvchilar mavzuni tushunishda o'zlashtirish darajasini oshiradi. Masalan, Ikkinchi jahon urushidagi janglarni grafik animatsiyalar yordamida ko'rsatish talabalarga aniq tasavvur beradi²¹[3].

2. Virtual ekskursiyalar: Muzeylar va tarixiy joylarning 3D turlaridan foydalanish orqali talabalar tarixiy obektlarni masofadan turib o'rganishi mumkin. Masalan, Luvr muzeyiga virtual sayohat Jahon san'atini o'rganishda samarali vosita hisoblanadi²²[4].

3. Onlayn platformalar: Google Classroom, Quizizz va Kahoot kabi vositalar yordamida talabalar bilan masofaviy ta'lim tashkil etish mumkin. Bu usullar nafaqat baholash, balki talabalar orasida sog'lom raqobatni rivojlantirish uchun ham qo'llaniladi²³[5].

Guruhli ishlash va muammoli ta'lim:

Guruhli ishlash usullari tarix fanida talabalarni birgalikda izlanishga undaydi.

1. Loyiha metodikasi: Talabalar guruhlariga bo'lingan holda tarixiy mavzularni o'rganadi va natijalarni taqdim qiladi. Masalan, "Buyuk geografik kashfiyotlar" mavzusida guruhlar mustaqil tadqiqot o'tkazib, xaritalar va statistik ma'lumotlarni taqdim etadi.

2. Muammoli ta'lim: Talabalar oldiga ochiq muammo qo'yilib, uning yechimi bo'yicha mustaqil fikrlashga undaladi. Masalan, Napoleon urushlari natijalarini baholash kabi savollar talabalarni chuqur tahlilga jalb qiladi²⁴[6].

Jahon tarixini zamonaviy usullar asosida o'qitish nafaqat mavzuni yaxshi o'zlashtirishga, balki talabalar ongida tarixiy voqealarning ijtimoiy ahamiyatini chuqurroq anglashga xizmat qiladi. Interfaol metodlar va axborot

¹⁹ Egamberdiyev, S. "O'quv jarayonida interfaol metodlarni qo'llash tajribasi." O'zbekiston pedagogika jurnali, 2020. – B. 45-50.

²⁰ Karimova, N. "Tarix fanida case-study texnologiyasi." Innovatsion ta'lim, 2021. – B. 72-78.

²¹ Rahmonov, F. "Multimedia vositalaridan foydalanishning o'quv jarayoniga ta'siri." Ta'lim texnologiyalari, 2022. – B. 15-22.

²² Mamatov, A. "Virtual ekskursiyalar – tarixni o'rganishning yangi imkoniyatlari." Axborot texnologiyalari va ta'lim, 2021. – B. 34-39.

²³ Yakubov, Sh. "Onlayn o'qitish usullari va ularning samaradorligi." Zamonaviy ta'lim, 2023. – B. 60-65.

²⁴ Hasanov, T. "Guruhli ishlash texnikasi: Tarix faniga yondashuv." Yangi pedagogika, 2019. – B. 101-107.

texnologiyalaridan foydalanish o'quv jarayonini qiziqarli va mazmunli qiladi. Shu bilan birga, talabalarning mustaqil izlanish ko'nikmasini shakllantirishda ushbu yondashuvlar muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Egamberdiyev, S. "O'quv jarayonida interfaol metodlarni qo'llash tajribasi." O'zbekiston pedagogika jurnali, 2020. – B. 45-50.
2. Karimova, N. "Tarix fanida case-study texnologiyasi." Innovatsion ta'lim, 2021. – B. 72-78.
3. Rahmonov, F. "Multimedia vositalaridan foydalanishning o'quv jarayoniga ta'siri." Ta'lim texnologiyalari, 2022. – B. 15-22.
4. Mamatov, A. "Virtual ekskursiyalar – tarixni o'rganishning yangi imkoniyatlari." Axborot texnologiyalari va ta'lim, 2021. – B. 34-39.
5. Yakubov, Sh. "Onlayn o'qitish usullari va ularning samaradorligi." Zamonaviy ta'lim, 2023. – B. 60-65.
6. Hasanov, T. "Guruhli ishlash texnikasi: Tarix faniga yondashuv." Yangi pedagogika, 2019. – B. 101-107.
7. Abdullayev, H. "Jahon tarixini o'qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanish." Ta'lim va fan rivoji, 2020. – B. 28-34.
8. Raximova, G. "Tarixiy bahs va munozaralarning ta'limdagi roli." Innovatsiyalar va pedagogika, 2021. – B. 82-89.
9. Islomov, J. "Rol o'yinlari orqali ta'lim samaradorligini oshirish." Pedagogik izlanishlar, 2022. – B. 49-55.
10. Nuriddinova, M. "Muammoli ta'lim metodlari: Tarix faniga innovatsion yondashuv." Zamonaviy ta'lim texnologiyalari, 2023. – B. 90-95.